

197

El Mir de Mollet

Joan Garreta Montoliu*

Què hem d'explicar d'en Joaquim Mir i Trinxet (1873-1940) que ja no sapiguem gràcies a excel·lents articles, estudis i biografies que molts estudiosos han publicat? Conformem-nos amb destacar la d'Enric Jardí, editada per l'editorial La Polígrafa, que sovint consulto i gaudeixo fullejant. Per tant, molts coneixeu la vinculació del genial artista amb la nostra ciutat, i és precisament d'aquesta ciutat que aprofundirem en aquest escrit.

En contra del que alguns diuen, en Mir va néixer a Barcelona, i no a Vila-

nova, l'any 1873. Fill de comerciants, va passar la infància a prop del tauler d'una merceria especialitzada en botons a la menuda, amb uns pares que treballaren i lluitaren amb esforç per tirar endavant la família. Com en Rusiñol ja va plasmar a la seva *Auca del senyor Esteve*, Mir pare no veu amb bons ulls la dèria del jove Quim per pintar, tot i que demostra talent, per considerar que és ocupació de bohemis i ganduls. Isabel, la mare, fa el que pot per ajudar i donar suport al jove.

Però curiosament, és un repre-

* Fundador de la Col·lecció Garreta-Rovira. info@collecciogarretarovira.com

sentant alemany de la firma on compren els botons qui dóna l'empenta al Quim perquè esdevingui la gran figura de la pintura en un futur: li regala un equip de pintura Nürberg. Acompanyat del seu amic d'escola Isidre Nonell (del col·legi Sant Miquel), Pitxot i Vallmitjana surten al carrer sempre que poden, cavallet i paleta en mà: són *La Colla del Safrà*, coneguts per l'ús dels colors vius, els grocs intensos i els sienes en els seus paisatges.

Als 18 anys, dos fets marquen el seu futur: per un cantó, rep amb desil·lusió la negativa a la seva sol·licitud per a la beca de l'Acadèmia de Belles Arts de Madrid per anar a Roma: la prova d'execució li surt rodona però a l'hora de respondre a les preguntes sobre Història de l'Art del jurat, es queda mut i tallat. No comptava amb la formació i la preparació cultural dels seus amics Casas i Rusiñol. La bona nova arriba de la mà del senyor Caba, el director de La Llotja, d'on és alumne: un quadre seu és seleccionat per a una mostra i venut per 500 pesetes de llavors. Aquesta venda aconsegueix calmar els ànims del Sr. Mir, de manera que dóna llum verda a les aspiracions del seu fill.

Marxa a Mallorca a conviure una temporada amb en Rusiñol, per tal de pintar i treballar plegats. No resulta, però, una experiència tan gratificadora com calia esperar. Un seguit d'esdeveniments aconsegueixen que el jove Mir caigui en una depressió i sigui internat a l'Institut Pere i Mata per tal de guarir-se. Per començar, té topades amb el seu amic belga Degowe (sempre es disputen els mateixos racons per pintar), i poc després, un nois li prenen els quadres i el material que amagava en una cala. Se li suma un desengany amorós i una caiguda d'un rocam que li provoca una forta lesió

al cap. Aquests esdeveniments el porten el 1906 a romandre ingressat tot un any a l'Institut Mental de Reus, del qual en surt plenament restablert, i deixa enrere un dels seus episodis de crisis nervioses.

Aquesta etapa la consumeix per Tarragona i l'Aleixar, pintant els seus paisatges sota l'esguard de la seva germana Pilar, fins que l'any 1913 decideix traslladar-se a Mollet, a casa de la seva germana gran, la Juanita, que vivia a on abans hi havia la finca de can Creus, al carrer de Berenguer III, números 120-122, a la cantonada davant de la caserna de la Guàrdia Civil (avui, Museu Abelló).

És a partir d'aquests moment que podem parlar del nostre Mir de Mollet: aviat es fa tertulià assidu de les xerrades que es feien a casa del senyor Paco, de la farmàcia Foz. També hi assistien amb freqüència els doctors Rosés i Puigcercós, l'arquitecte Calduch i el terratinent Anton d'Argila, de can Camarassa de Montornès del Vallès. Precisament, aquest últim el convida a casa seva perquè hi passi temporades i pinti: en tenim alguns exemples en els quadres que plasmen camps de blat i el turó de Montmeló, executats amb la genialitat de costum i la seva particular paleta de colors lluminosos.

On també se'l podia trobar amb certa freqüència era al restaurant que en Salvador Llavina tenia al final del c/ Berenguer III, acompanyat pel seu director, el senyor Font. De fet, quan en Llavina va traslladar el negoci davant de l'església, a la Marineta (propietat del senyor Calderó), en Mir hi va fer cap en nombroses ocasions, aprofitant que estava de visita a la vil·la.

Aquestes coneixences reporten al pintor nombrosos encàrrecs: pinta el quadre de l'interior de l'antiga

església de Mollet, que tot i resultar destruïda per la guerra l'any 1936, es conserva a la col·lecció del Museu Abelló. També hi figura un quadre que en Mir va pintar dels jardins de la finca de Santa Perpètua de Moguda que tenia el marquès de Güell: fou la seva amistat amb el senyor Isidre Vilaseca Corominas de Mollet la que li va obrir les portes a la finca, perquè en Vilaseca n'era l'administrador. De fet, personalment he pogut admirar unes obres magnífiques del pintor a les col·leccions particulars dels seus néts, el doctor Joan Vilaseca i el seu germà, el farmacèutic Isidre Vilaseca.

En aquesta època fèrtil, en Mir pinta i decora l'Hotel Gran de la Palma, un mural per a la Generalitat de Catalunya i un altre per a la casa Trinxet, propietat del seu oncle i protector, Avel·lí Trinxet, un ric industrial tèxtil. Llàstima que aquesta finca fos derruïda durant l'època Porcioles, i els Núñez y Navarro hi fessin un bloc de pisos! L'únic vestigi que queda de les meravelles que el pintor va pintar per al seu oncle és un mural que mostra unes coves de Mallorca, i només fou possible preservar-lo dividint-lo en trossos. Es va encetar una certa polèmica quan es va saber que els tenia el restaurador Marçal Barrachina, i que n'havia regalat un tros a Abelló. Imagino que encara deu figurar en el fons artístic que té el Museu Abelló, i personalment considero que gràcies a aquesta acció, l'obra ha pogut passar a la posteritat.

En Mir coneix i fa amistat amb l'artista Manolo Hugué i el pintor Rafael Benet i el seu nebot Rafael Duran. Tots tres eren hostes de luxe a les tertúlies que es feien a la masia el Trull, de Caldes de Montbui, propietat del senyor Baumgatner. En Mir hi feia cap per visitar la seva mare, que hi feia

cures per alleugerir les molèsties del seu reuma.

També visitava la finca can Beira, de Gallecs que tenia en Ramon Baumgatner, fill del citat industrial suís afincat a Caldes. Vaig tenir el plaer de contemplar moltes de les obres de l'artista que allí tenien exposades, gràcies a la meua relació professional (assessor jurídic i fiscal) i personal amb el senyor Ramon. De fet, un d'aquells quadres, titulat *Moguda*, me'l va regalar, i jo a la vegada el vaig cedir amb gust al bon amic Abelló, sabent la il·lusió que li faria tenir obra d'un referent seu que mai havia pogut arribar a conèixer (aquesta obra figura també al Museu Abelló).

Els vuit anys que el pintor viu a Mollet són prolífics i li reporten un lloc destacable en la vida social i els cercles artístics. Però el final d'aquest cicle arriba quan el 1921 la seva mare Isabel decideix tornar a la seva Vilanova natal, acompanyada dels seus fills Quim i Pilar. Aquest trasllat acaba convertint-se en l'inici d'una nova vida, perquè als 48 anys coneix, festeja i es promet amb una jove de la vil·la, Maria Estadella, filla d'un comerciant de joguines.

La dècada dels anys vint transcorre amb placidesa per al matrimoni, amb en Mir pintant per Vilanova, Canyelles i els voltants. L'obra que reproduïm i acompanya aquestes paraules és d'aquell període. Està datada l'any 1932; dos anys abans, el pintor per fi havia assolit el Primer Premi i Medalla de l'Exposició de Bellas Artes de Madrid.

La guerra comportà greus conseqüències per en Joaquim Mir: la seva significació en el bàndol republicà li va suposar la detenció i posterior empresonament; d'aquesta experiència no em va sortir gaire ben parat, a nivell de

salut. De fet, ell va recuperar de forma discontinua la seva amistat amb el cercle de tertulians de la Farmàcia Foz, regentada per Paco Foz Bello i la seva senyora, l'Antònia Casarramona. Calia lamentar l'absència del Dr. Rosés, que va morir al bombardeig dels Quatre Cantons. És d'aquesta època (1939-1940) i d'aquesta tertúlia, que conservo re-

cords visuals de l'artista: gran, voluminós, d'ulls petits i vius i barba blanca blanquíssima, xerrant mentre prenia apunts en un bloc, amb un llapis que sempre duia a sobre (*puc deixar-me la pipa, però el llapis, mai!* deia sovint). En Miroria pocs mesos després d'aquestes fotografies que vaig fer al meu cap, ja malalt, a Vilanova.